

МІНІСТЕРСТВО УКРАЇНИ У СПРАВАХ СІМ'Ї,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ
МІНІСТЕРСТВО ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства України
у справах сім'ї, молоді
та спорту,
Міністерства праці
та соціальної політики
України,
Міністерства охорони
здоров'я України
13.09.2010 N 3123/275/770
(z0903-10)
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
8 жовтня 2010 р.
за N 907/18202

СТАНДАРТ

**надання соціальних послуг особам, які отримують замісну підтримувальну терапію
агоністами опіоїдів**

I. Загальні положення

1.1. Стандарт надання соціальних послуг особам, які отримують замісну підтримувальну терапію агоністами опіоїдів (далі - Стандарт), - комплекс соціальних норм і нормативів, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій щодо надання соціальних послуг особам, які отримують замісну підтримувальну терапію агоністами опіоїдів (далі - ЗПТ). Соціальні норми і нормативи у сфері догляду та підтримки осіб, які отримують ЗПТ, - сукупність показників обов'язкового забезпечення потреб осіб, які отримують ЗПТ, в соціальних послугах. Стандарт застосовується з метою реалізації прав осіб, які отримують ЗПТ, на забезпечення потреб в отриманні соціальних послуг.

1.2. У Стандарті терміни вживаються в значеннях, наведених у Законах України ["Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз"](#), ["Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту \(СНІД\) та соціальний захист населення"](#), ["Про соціальні послуги"](#), ["Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю"](#), ["Про соціальні стандарти та соціальні гарантії"](#), ["Про затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки"](#), ["Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори"](#).

1.3. Цільовою групою, на яку поширюється дія Стандарту (далі - отримувачі послуг), є особи, які отримують ЗПТ та які готуються до початку ЗПТ, та їх найближче оточення.

1.4. Дотримання норм цього Стандарту є обов'язковим для суб'єктів надання соціальних послуг.

1.5. Однією з основних вимог до потенційного суб'єкта надання послуг є спроможність налагодити співпрацю із лікувально-профілактичними закладами та іншими закладами/установами/організаціями з метою залучення необхідних фахівців відповідно до потреб отримувача послуг.

У процесі надання послуг, визначених у Стандарті, з метою забезпечення якості послуг не нижче рівня, визначеного Стандартом, організації, заклади/установи, що надають відповідні послуги, можуть надавати їх спільно на підставі угод про співробітництво.

II. Види та зміст соціальних послуг

2.1. Метою надання соціальних послуг особам, які отримують ЗПТ, є покращення якості їх життя та ресоціалізація отримувачів послуг. Ці послуги спрямовані на: зменшення частоти або на повну відмову від вживання "вуличних" наркотичних речовин; вирішення проблем, що пов'язані зі зловживанням наркотиками (юридичні, соціальні, сімейні тощо);

зменшення рівня ризикованої поведінки, зокрема ризику інфікування ВІЛ, вірусами гепатитів В, С та іншими інфекціями, що передаються через кров та статевим шляхом;
зменшення ймовірності рецидиву - повернення до зловживання "вуличними" наркотиками у майбутньому;
зменшення кримінальної активності;
стабілізацію емоційного стану отримувача послуг;
звернення по медичну допомогу в зв'язку із соматичними та іншими розладами.

2.2. Перелік видів послуг, що надаються особам-отримувачам ЗПТ, визначається відповідно до статті 5 Закону України "[Про соціальні послуги](#)".

2.3. Психологічні послуги передбачають:

проведення індивідуального консультування отримувачів послуг (надається багаторазово, 2-4 рази на місяць залежно від стану здоров'я отримувача та його потреб);
проведення групового заняття для отримувачів ЗПТ (надається багаторазово, 1-2 рази на місяць);
проведення консультування найближчого оточення отримувачів послуг (надається одноразово);
сприяння створенню групи взаємодопомоги учасників програми ЗПТ та підтримка її роботи (надається фахівцем із соціальної роботи/соціальним працівником 1-4 рази на місяць залежно від етапу формування групи);
направлення отримувачів послуг до інших закладів/установ та організацій для отримання послуг у більш повному обсязі (за потреби одноразово).

Психологічні послуги надаються психологом, фахівцем із соціальної роботи, соціальним працівником.

2.4. Соціально-медичні послуги передбачають:

проведення попереднього консультування споживачів ін'єкційних наркотиків щодо їхньої можливої участі в програмі ЗПТ і надання їм необхідної інформації з цього питання;
надання консультування отримувачам послуг стосовно профілактики ускладнень внаслідок уживання психоактивних речовин;
особисте супроводження отримувача послуг при його перенаправленні або переведенні до інших закладів охорони здоров'я (послуга надається соціальним робітником або фахівцем із соціальної роботи/соціальним працівником);
мотивування отримувача послуг до обстежень та лікування з наданням попередньої та наступної консультативної допомоги (послуга надається фахівцем із соціальної роботи/соціальним працівником, медичною сестрою програми ЗПТ, лікарями).

Соціально-медичні послуги надаються в окремому спеціально облаштованому приміщенні медичними працівниками, фахівцями з соціальної роботи/соціальними працівниками (залежно від змісту послуги), які пройшли курс/тренінг навчання з питань надання соціальних послуг у сфері ЗПТ, ВІЛ та туберкульозу).

2.5. Юридичні послуги передбачають:

консультування з питань щодо прав громадян на отримання соціальних послуг в державних, комунальних та недержавних закладах/установах;
допомогу в оформленні/відновленні документів, здійснення захисту прав та інтересів отримувачів послуг, адвокатську допомогу;
надання юридичної допомоги у поданні скарг на діяльність або бездіяльність посадових осіб закладів/установ, що порушують законні права отримувачів.

Юридичні послуги надаються юристами, адвокатами, фахівцями із соціальної роботи чи соціальними працівниками.

2.6. Інформаційні послуги передбачають:

надання інформації, необхідної для подолання складних життєвих обставин;
надання інформації про ВІЛ/СНІД, інфекції, що передаються статевим шляхом, туберкульоз, гепатити та інші шкідливі наслідки зловживання психоактивними речовинами та профілактику цих захворювань;
надання інформації (в тому числі друкованої) про інші заклади/установи та організації, які надають наркозалежним, у тому числі й отримувачам ЗПТ, юридичні послуги, а також послуги з реабілітації та ресоціалізації;

розміщення інформації щодо програм ЗПТ у місцях можливого перебування отримувачів послуг (заклади охорони здоров'я, управління праці та соціального захисту населення, інтернет-видання тощо).

Інформація повинна надаватися відповідно до потреб отримувача послуг, у повному обсязі, своєчасно та у зрозумілій для отримувача послуг формі.

III. Умови та порядок надання соціальних послуг

3.1. Кадрове забезпечення

Суб'єкт, що надає соціальні послуги отримувачам послуг, з метою комплексного надання соціальних послуг відповідно до вимог цього Стандарту може залучати фахівців з інших установ/закладів/організацій до надання послуг. Залучені фахівці разом із штатними співробітниками можуть входити до складу мультидисциплінарної команди. Кількісний склад команди в кожному окремому випадку визначається надавачем послуг на основі оцінки потреб отримувачів послуг.

До мультидисциплінарної команди можуть бути залучені:

фахівець із соціальної роботи/соціальний працівник;

психолог;

соціальний робітник;

лікар (частіше нарколог, але можуть бути й терапевт, психіатр, інфекціоніст, фтизіатр, психотерапевт, дерматовенеролог тощо);

середній медичний персонал.

До складу такої команди можуть залучатися й інші фахівці, які пройшли спеціальну підготовку, а також волонтери, в тому числі із представників цільових груп.

3.2. Послуги можуть бути разовими чи багаторазовими, різної тривалості у часі. Строк надання соціальних послуг визначається індивідуально для кожного отримувача послуг залежно від його потреб.

3.3. Етапи надання послуг

3.3.1. Початок надання послуг

Надання послуг здійснюється за направленням будь-яких закладів/установ та за їх особистим зверненням до суб'єктів надання соціальних послуг за умов усвідомленої згоди (усної чи письмової), добровільності та конфіденційності (а в окремих випадках при збереженні анонімності), з урахуванням культурологічних, етнічних та релігійних особливостей отримувачів послуг.

Надання послуг розпочинається з індивідуальних консультацій щодо ознайомлення отримувача послуг з лікувальною програмою та збору відомостей щодо історії вживання психоактивних речовин та його попереднього лікування.

3.3.2. Безпосереднє надання послуг

На основі отриманої інформації надавач послуг спільно з отримувачем послуг розробляє план індивідуальних консультацій або індивідуальний план соціально-психологічної реабілітації (залежно від потреб отримувача послуг).

Окрім індивідуальних консультацій, для отримувачів послуг проводяться тренінги, спрямовані на формування навичок у отримувачів послуг щодо шляхів та можливостей вирішення конкретних проблем, навчання продуктивному спілкуванню, вирішенню конфліктів, налагодженню взаємодії, подоланню психологічної кризи, плануванню майбутнього тощо, крім того, отримувачі послуг залучаються до діяльності груп взаємодопомоги.

Індивідуальний план соціально-психологічної реабілітації регулярно переглядається та корегується надавачем послуг за участю отримувача послуг.

3.3.3. Завершення процесу надання соціальних послуг та визначення результатів

Критеріями завершення надання соціальної послуги є:

відмова отримувача послуги від користування послугою;

надана послуга досягла своєї мети;

припинення отримувачем послуг участі в програмі ЗПТ з причин порушення умов програми;

зміна місця проживання отримувача послуг (перенаправлення для отримання послуг до іншого закладу за місцем проживання отримувача послуг);

смерть отримувача послуг.

Оцінка результатів відбувається з урахуванням таких критеріїв якості надання соціальних послуг:

відповідність переліку та змісту послуг, що надаються, потребам отримувача послуг;
рівень задоволеності отримувачів послуг (періодичний зріз);
виконання завдань індивідуального плану;
дотримання умов програми ЗПТ.

Директор Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді Міністерства
України у справах сім'ї, молоді та спорту Директор департаменту у справах
людей похилого віку та соціальних послуг Міністерства праці та соціальної
політики України Голова Комітету з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та
іншим соціально небезпечним хворобам Міністерства охорони здоров'я України

Н.Лук'янова
С.Устименко
С.Черенько